

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЦЕНТР
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО
ЗАХИСТУ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Теорія та історія публічного управління та адміністрування»

професійна обов'язкова компонента

за освітньо-професійною програмою вищої освіти

«Публічне управління та адміністрування»

підготовки за другим (магістра) рівнем вищої освіти

у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»

за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Рекомендовано кафедрою публічного
адміністрування у сфері цивільного
захисту на: 2023-2024 навчальний рік
Протокол від «28» серпня 2023 року
№ 2

Силабус розроблено відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Теорія та історія публічного управління та адміністрування»

2023 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Теорія та історія публічного управління та адміністрування» сприяють розвитку професійного мислення в здобувачів вищої освіти, дозволяють випускникам належним чином вирішувати професійні завдання.

Даний курс передбачає теоретичне і практичне оволодіння категоріями публічного управління в системі інтегральних характеристик розвитку соціальних систем, основами впливу глобалізації на національну безпеку держави та регіону та науковими основами розробки державно-управлінських рішень щодо забезпечення національної нормативно-правової бази.

Відмінною особливістю даного курсу є те, що всі розглянуті теоретичні питання супроводжуються практичним оволодінням знань, тобто формування у слухачів комплексу знань, умінь, навичок, необхідних для проведення структурно-функціонального аналізу системи публічного управління та адміністрування в історичному аспекті та розробки всіх заходів щодо державно-управлінських рішень з забезпечення підвищення ефективності державного управління.

Відмінною особливістю даного курсу є те, що всі здобувачі вищої освіти повинні пройти переддипломну практику, яка є складовою частиною освітньої програми підготовки майбутнього фахівця. Саме практика створює необхідні умови здобувачам у надбанні досвіду діяльності керівника підрозділу державної служби, в оволодінні уміннями самостійно проводити дослідження, аналізувати, узагальнювати отримані результати та на їх основі розробляти і приймати психолого-управлінські рішення.

Інформація про викладача

Загальна інформація	Батир Юрій Георгійович, доцент кафедри публічного адміністрування у сфері цивільного захисту навчально-науково-виробничого центру, кандидат економічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Лермонтовська, 28, ауд. № 5. Робочий номер телефону – (057)-707-14-31.
E-mail	batyrura@ukrl.net
Наукові інтереси*	державне управління розвитком реального сектору економіки; - механізми державного управління продовольчою безпекою;
Професійні здібності*	
Наукова діяльність за освітнім компонентом	

Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щовівторка з 15.00 до 16.00 за адресою вул. Лермонтовська, 28, ауд. № 5. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: є формування у майбутніх фахівців знань щодо сутності державної влади та державного управління, основних етапів розвитку державноуправлінських відносин у світі та Україні, теоретико-методологічних засад, основних методів, підходів і прикладних розробок у сфері публічного управління.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Заочна форма навчання
Рік підготовки	1-й
Семестр	1-й
Обсяг кредитів ЄКТС	5
Загальна кількість годин	90 год.
Лекції	10 год.
Практичні, семінарські	2 год.
Лабораторні	0 год.
Самостійна робота	78 год.
Вид підсумкового контролю	екзамен

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити: Філософія державного управління

Постреквізити: Організаційно-правові засади публічного управління та адміністрування.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Публічне управління та адміністрування» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

- Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.
- Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення.
- Знати сутність, функції та специфічні особливості державної влади і державного управління.
- Знати особливості становлення та розвиток української державності.
- Знати розподіл гілок влади в системі українського конституціоналізму.
- Знати аспекти реалізації політики європейської інтеграції на сучасному етапі.
- Знати форми державного правління та їх розвиток в сучасній Україні.
- Уміти співвідносити перспективні напрями вдосконалення політики європейської інтеграції України в умовах глобалізації.

Основні завдання вивчення дисципліни:

- оволодіти системою знань щодо сутності державної влади та державного управління;
- поглибити розуміння сутності розподілу гілок влади та державного управління в Україні;
- усвідомити характер зв'язків державного управління та виконавчої влади;
- характеризувати форми державного устрою;
- визначати принципи державного управління, механізми їх прояву та використання;
- характеризувати функції державного управління;
- порівнювати зарубіжний досвід державного управління та практику державноуправлінських відносин в Україні;
- використовувати отримані знання у професійній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі» здобувач вищої освіти повинен отримати:

знання:

- методологію та методи дослідження державноуправлінських процесів;
- теорію державного управління як комплексну галузь управлінської діяльності;
- об'єкт та предмет, мету і завдання навчальної дисципліни;
- сутність та основні ознаки державного управління,
- структуру системи державного управління;

- основні поняття навчальної дисципліни;
- становлення державноуправлінських відносин в Україні;
- сутність та основні етапи формування науки «Державне управління»;
- роль держави в управлінні соціальними процесами;
- сутність, особливості та значення розподілу гілок влади;
- співвідношення державного управління та виконавчої влади;
- принципи державного управління, механізми їх прояву і використання;
- форми державного устрою і методи управлінської діяльності;
- процедуру прийняття державноуправлінських рішень;
- зарубіжний досвід державного управління.
-
- *уміння:*
- аналізувати суспільно-політичні та соціально-економічні процеси;
- оцінювати соціальні та державноуправлінські процеси;
- систематизувати отримані знання щодо сутності державної влади та державного управління;
- визначати сутність, основні риси та особливості державноуправлінських реформ;
- характеризувати повноваження та компетенцію органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- проводити науково-дослідницьку діяльність для отримання наукових результатів у сфері державного управління;
- використовувати зарубіжний досвід державного управління в українській практиці;
- використовувати отримані знання у професійній діяльності.

Повинні бути сформовані наступні *компетентності*:

- Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо
- Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.
- Здатність обґрунтування та розроблення проектів стратегій зовнішньоекономічної діяльності за результатами ринкових досліджень в Україні.
-

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни: МОДУЛЬ 1.

1. Держава як суб'єкт управління суспільними процесами.
2. Державна влада та державне управління в Україні.
3. Конституційний розподіл влади та державне управління.
4. Форма державного правління.
5. Державне управління та виконавча влада.
6. Державноуправлінська діяльність.

МОДУЛЬ 1.

7. Системні характеристики державного управління.
8. Принципи державного управління, механізми їх прояву і використання.
9. Функції державного управління.
10. Форми державного устрою і методи управлінської діяльності.
11. Використання зарубіжного досвіду державного управління у вітчизняній практиці.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулі в і тем	Форма здобуття освіти (очна (денна) або заочна (дистанційна))					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	модульна контрольна робота
1- й семестр						
Модуль 1						
Тема 1	8	1			7	
Тема 2	8	1			7	
Тема 3	8	1			7	
Тема 4	8	1			7	
Тема 5	8	1			7	
Тема 6	8	1			7	
Разом за модулем 1	48	12	12		42	
1- й семестр						
Модуль 2						
Тема 7	8	1			7	
Тема 8	8	1			7	
Тема 9	9				9	
Тема 10	9				9	
Тема 11	8		2		6	
Разом за модулем 2	42	8	2		35	
Всього	90	10	2		78	

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	1. Держава як суб'єкт управління суспільними процесами	4
2	2. Державна влада та державне управління в Україні	4
3	3. Конституційний розподіл влади та державне управління	4
4	4. Форма державного правління	4
5	5. Державне управління та виконавча влада	4
6	6. Державноуправлінська діяльність	4
7	7. Системні характеристики державного управління	4
8	8. Принципи державного управління, механізми їх прояву і використання	4
9	9. Функції державного управління	5
10	10. Форми державного устрою і методи управлінської діяльності	4
11	11. Використання зарубіжного досвіду державного управління у вітчизняній практиці	5
	Разом	46

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується **в таких формах**: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань (якщо є), консультації, контрольні заходи, самостійна робота

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:
Для оцінки знань слухачів використовується поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному (семінарському) занятті шляхом опитування та репрезентації результатів роботи в малих групах.

У процесі вивчення дисципліни слухачі виконують одну модульну контрольну роботу.

Підсумкова форма контролю – диференційний залік.

Критерії оцінювання

Оцінювання компетентностей здобувачів здійснюється з за 100-

бальною шкалою

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі контрольних робіт.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційного заліку

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Вид навчальної роботи		Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна сума балів
I. Поточний контроль				
Модуль № 1	Лекції	6	0	0
	Семінари	0	0	0
	Практичні заняття*	6	5	30
	Модульна контрольна робота*	1	10	10
Разом за модуль № 1				40
Модуль № 2	Лекції	5	0	0
	Семінари	0	0	0
	Практичні заняття*	5	5	25
	Модульна контрольна робота*	1	10	10
Разом за модуль № 2				35
Разом за поточний контроль				75
II. Індивідуальна самостійна робота				10
III. Письмовий екзамен				25
Разом за всі види навчальної роботи				100

* – обов'язкові види навчального контролю.

Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача впродовж семестру;
- підсумкового контролю успішності.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському та практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів):

5 бали – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни.

4 бали – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, використовуються професійні терміни.

3 бали – відповідь вірна, наведено часткову аргументацію,

2 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені незначні помилки.

1 бал – завдання виконане частково, допущені значні помилки.

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього семінарського заняття в межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з трьох питань. Відповіді на поставленні питання слухачів повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

10 балів – вільно володіє обсягом матеріалу, вільно висловлює власні думки, повністю і якісно розкрив всі питання виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовує міжпредметні зв'язки.

8-9 балів – вільно висловлює власні думки, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені незначні помилки;

5-7 балів – не повністю з допущенням помилок розкрив всі питання;

1-4 бали – розкрив тільки перше питання;

0 балів – відповідь відсутня.

Індивідуальна самостійна робота є однією з форм роботи здобувача, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці.

Здобувачу вищої освіти необхідно обрати одну з рекомендованих тем та самостійно виконати поглиблене теоретичне дослідження. Результати дослідження оформити звітом у формі есе, реферату або презентації.

Критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи здобувачів (оцінюється в діапазоні від 0 до 50 балів):

45-50 балів – самостійна робота здобувачем виконана в повному обсязі;

40-44 балів – робота виконана в повному обсязі, але допущені незначні помилки;

35-40 балів – робота виконана майже на 90% від загального обсягу;

30-34 балів – обсяг виконаних завдань становить від 70% до 89% від загального обсягу;

20-25 балів – обсяг виконаної роботи становить від 50% до 69% від загального обсягу;

15-20 бали – виконана частина роботи складає від 40% до 49% від загального обсягу;

10-15 бали – складає від 20% до 39% від загального обсягу;

5-10 бали – обсяг виконаних завдань складає від 10% до 19% від загального обсягу;

1-4 бали – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10% від загального обсягу;

0 балів – завдання передбачене на індивідуальну самостійну роботу здобувачем не виконане.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міжпредметні та внутрішньопредметні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), уміння публічно чи письмово представити звітний матеріал.

Перелік рекомендованих завдань для індивідуальної самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Розвиток теорії управління у першій половині ХХ ст.
2. Держава як соціальний інститут.
3. Співвідношення понять «державна влада» і «державне управління».
4. Особливості централізації та децентралізації в окремих сферах державного управління.
5. Сутність і юридична природа державної влади.
6. Формування та розвиток держави.
7. Функції та завдання сучасної держави.
8. Етапи становлення та розвитку української державності
9. Поняття розподілу гілок влади.
10. Поняття й елементи форми держави.
11. Президентська модель державної влади.
12. Парламентаризм і парламентська форма державного правління.
13. Основні ознаки державного управління та виконавчої влади.
14. Форми державноуправлінської діяльності.
15. Стадії державноуправлінської діяльності.

16. Особливості застосування соціокомунікативного механізму державного управління.
17. Організаційно-функціональна структура державного управління.
18. Загальні підходи до реформування організаційних структур державного управління.
19. Етапи та суб'єкти реалізації адміністративної реформи в Україні.
20. Принципи державного управління: поняття та систематизація
21. Класифікація функцій державного управління.
22. Форма державного устрою: поняття та призначення.
23. Прості (унітарні) форми державного устрою, їх класифікація.
24. Складні (федеративні) форми державного устрою, їх класифікація.
25. Регіоналізована держава.
26. Принципи та форми державного устрою в Україні.
27. Проблема політичної системи в Україні.
28. Європейський континентальний досвід державного управління.
29. Англо-американський досвід державного управління.
30. Японський і китайський досвід державного управління.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі письмового екзамену.

Кожен варіант контрольної роботи складається з трьох завдань-теоретичні питання. Відповіді на поставленні питання слухачів повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміння застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені (оцінюється від 0 до 25 балів):

20-25 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичного питання;

15-20 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичного питання. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

7-14 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

1-6 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичного питання та практичних завдань.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Держава як соціальний інститут.
2. Співвідношення понять «державна влада» і «державне управління».
3. Сутність і юридична природа державної влади.
4. Формування та розвиток держави.
5. Функції та завдання сучасної держави.
6. Поняття проблемної державності.
7. Держава в умовах демократичного переходу.
8. Влада і управління як складні категорії.
9. Державна влада як складова державно-владного механізму.
10. Співвідношення державного управління та державної влади.
11. Етапи становлення та розвитку української державності.
12. Традиції та виклики державного будівництва України.
13. Особливості реалізації державної влади в умовах різних типів політичного режиму.
14. Конституція та конституціоналізм.
15. Поняття розподілу гілок влади.
16. Розвиток доктрини розподілу гілок влади.
17. Поняття й елементи форми держави.
18. Президентська модель державної влади.
19. Парламентаризм і парламентська форма державного правління.
20. Раціоналізований парламентаризм.
21. «Правління кабінету».
22. Парламентсько-президентська форма державного правління.
23. Президентсько-парламентська форма державного правління.
24. Еволюція форм правління в Україні.
25. Розподіл гілок влади в системі українського конституціоналізму.
26. Конституційні засади побудови структур державного управління в Україні.
27. Розвиток інституту Президента у контексті розподілу гілок влади.
28. Державне управління в широкому і вузькому значеннях.
29. Співвідношення державного управління та виконавчої влади.
30. Специфіка державного управління як виду управління.
31. Основні ознаки державного управління та виконавчої влади.
32. Об'єкти управлінської діяльності виконавчої влади.
33. Сутність і зміст державноуправлінської діяльності.
34. Форми державноуправлінської діяльності.
35. Стадії державноуправлінської діяльності.
36. Управлінські технології: поняття та види.
37. Організаційно-функціональна структура державного управління.
38. Субординаційні зв'язки в організаційній структурі державного управління.

39. Реординаційні зв'язки в організаційній структурі державного управління.
40. Координаційні зв'язки в організаційній структурі державного управління.
41. Загальні підходи до реформування організаційних структур державного управління.
42. Кінцева мета адміністративної реформи в Україні.
43. Етапи та суб'єкти реалізації адміністративної реформи в Україні.
44. Поняття та види систем державного управління.
45. Елементи системи державного управління.
46. Об'єкт державного управління: поняття й особливості.
47. Суб'єкти державного управління.
48. Типологія державноуправлінських відносин.
49. Етапи державного управління об'єктом.
50. Поняття та види механізмів державного регулювання.
51. Співвідношення понять «процес» і «механізм» у державному управлінні.
52. Поняття «механізми державного управління» і «державні механізми управління».
53. Правовий механізми державного управління.
54. Організаційний механізми державного управління.
55. Особливості застосування соціокомунікативного механізму державного управління.
56. Цілі державного управління та ресурси їх досягнення.
57. Принципи державного управління: поняття та систематизація.
58. Співвідношення закономірностей, законів і принципів у державному управлінні.
59. Законність і демократизм як принципи державного управління.
60. Засоби забезпечення законності в державному управлінні.
61. Принципи прозорості та відкритості в державному управлінні.
62. Поняття функцій і функцій державного управління.
63. Класифікація функцій державного управління.
64. Сутність та особливості функцій планування та прогнозування.
65. Сутність та особливості функції організації.
66. Сутність та особливості функції мотивації.
67. Сутність та особливості функції контролю.
68. Функції, інституціоналізовані за гілками державної влади в Україні.
69. Поняття та види методів державного управління.
70. Співвідношення методів управлінської діяльності та форми державного устрою.
71. Форма державного устрою: поняття та призначення.
72. Прості (унітарні) форми державного устрою, їх класифікація.
73. Складні (федеративні) форми державного устрою, їх класифікація.
74. Регіоналізована держава.
75. Принципи та форми державного устрою в Україні.

76. Проблема політичної системи в Україні.
 77. Європейський континентальний досвід державного управління.
 78. Англо-американський досвід державного управління.
 79. Японський і китайський досвід державного управління.
 80. Етапи розвитку управлінської думки в Україні.

Отримані здобувачем бали за накопичувальною 100-бальною шкалою оцінювання знань переводяться у національну шкалу та в рейтингову шкалу ЄКТС згідно з таблицею.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами з навчальної дисципліни

Накопичувальна 100-бальна шкала	Рейтингова шкала ЄКТС	Національна шкала
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

9. Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

3. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

4. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на плагіат.

Список рекомендованої літератури

Базова

1. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : учеб. / Г. В. Атаманчук. – М. : Омега-Л, 2010. – 525 с.
2. Бакуменко В. Д. Теоретичні засади державного управління : навч. посіб. / В. Д. Бакуменко, Л. М. Усаченко, О. В. Червякова ; за заг. ред. Л. М. Усаченко. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2013. – 174 с.
3. Глазунова Н. И. Система государственного управления : учеб. для вузов / Н. И. Глазунова. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 551 с.
4. Державне управління та державна служба : [Словник-довідник] / Уклад. О. Ю. Оболенський. – К. : КНЕУ, 2005. – 480 с.
5. Древаль Ю. Поняття в науці державного управління / Ю. Древаль // Вісн. НАДУ. – 2009. – № 2. – С. 12–19.
6. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України ; наук.-ред. колегія : Ю.В. Ковбасюк (голова), В. М. Князев (співголова), І. В. Розпутенко (співголова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. – 692 с.
7. Історія державності України: експериментальний підручник / [О.М. Бандурка, В.А. Греченко, Ю.Д. Древаль та ін.] ; за заг. ред. О. М. Бандурки, О. Н. Ярмиша. – Х. : ТОВ «Одіссей», 2004. – 608 с.
8. Крюков О. І. Філософія і психологія публічної влади: монографія / за заг. ред. В. Б. Дзюндзюка. – Х. : Вид-во Хар РІ НАДУ «Магістр», 2015. – С. 259–321.
9. Малиновський В. Я. Словник термінів і понять з державного управління / В. Я. Малиновський. – К. : Центр сприяння інституц. розвит. держ. служби, 2005. – 254 с.
10. Мельтюхова Н. М. Державне управління як єдність діяльності та відносин: монографія / Н. М. Мельтюхова. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2010. – 204 с.
11. Мескон М. Основы менеджмента / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури : пер. с англ. – М. : Дело ЛТД, 1994. – 702 с.
12. Методологія державного управління : словник-довідник / Уклад. В. Д. Бакуменко (кер. автор. кол), Д. О. Безносенко, С. В. Бутівщенко та ін. ; заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева, В. Д. Бакуменка. – К. : Вид-во НАДУ, 2004. – 196 с.
13. Нариси історії державної служби в Україні / О. Г. Аркуша, Є. І. Бородін, С. В. Віднянський та ін. ; редкол.: С. В. Кульчицький (кер. авт. кол.) та ін.] ; Голов. упр. держ. служби України, Ін-т історії НАН України. – К. : Ніка-Центр, 2009. – 536 с.
14. Основи адміністративного менеджменту : навч. посіб. / В. Д. Бакуменко, Л. М. Усаченко, В. І. Тимцуник, О. В. Червякова ; за заг. ред. Л. М. Усаченко. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2013. – 148 с.
15. Особливості публічного управління та адміністрування : навч.

посіб. / Бакуменко В. Д., Бондар І.С., Горник В. Г., Шпачук В. В. – К. : КНУКіМ, 2016. – 167 с.

16. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws>.

17. Офіційний веб-сайт Національної ради реформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reforms.in.ua/>.

18. Публічне адміністрування в Україні : навч. посіб./ [В.Б. Дзюндзюк, О. Б. Коротич, Н. М. Мельтюхова та ін.] ; за заг. ред. В. В. Корженка. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2012. – 256 с.

19. Розвиток теорії та методології державного управління : наукове видання / В.Д. Бакуменко // Збірка вибраних наукових праць у 2 ч. – Ч. 1. – К. : АМУ, 2015. – 320 с.

20. Усаченко Л. М. Історія державного управління в Україні : навч. посіб. / Л. М. Усаченко, В. І. Тимцуник. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2013. – 292 с.

21. Pomaza-Ponomarenko A.L. Guidelines of the improvement of the state policy of territorial development / A.L. Pomaza-Ponomarenko // Вісник Національного університету цивільного захисту України (Серія: Державне управління), 2015. – № 2 (3). – С. 215–219.

Допоміжна

1. Асланян Г. "Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу" / Г. Асланян // Парламент, 2004. – №2. – С. 12-14.
2. Грицяк І.А. Право та інституції Європейського Союзу: Навч. посіб./ І.А. Грицяк ; Нац. Акад. держ. упр. при Президентові України. – К.: К.І.С., 2004.-260 с.
3. Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 роки. Послання Президента України Верховної Ради України.
4. Європейський Союз та Україна: стратегія відносин в контексті розширення : Матеріали міжнар. конф., м. Київ, 23 верес. 2003 р. / І. Солоненко, О. Максименко, Г. Акоюн; Ін-т регіон. та євроінтеграц. дослідж. "ЄвроРегіо Україна". – К. : К.І.С., 2003. – 206 с.
5. Європейський Союз: консолідовані договори. /Переклад Ю.Петруся. – Наук. ред.: В.Муравйов. – К.: Вид-во «Port-Royal», 1999.
6. Кравчук І.В.; Парапан М.В. Гармонізація національних правових систем з правом ЄС. – К.: Видавничий Дім „Слово”, 2004. – 320 с.
7. Механізми координації європейської політики: практика країн-членів та країн-кандидатів/ За заг. ред. Н. Гнидюк; Центр екон. розв. – К. : Міленіум, 2003. – 382 с.
8. Ніццький договір та розширення ЄС. М-во юстиції України. Центр порівнял. права; За наук. ред. С.Шевчука – К.; Логос, 2001. Парламентський вимір європейської інтеграції. Збірка матеріалів. К. : „Нора-прінт”, 2005. – 104 с.: іл..

9. Ніццький договір та розширення ЄС. М-во юстиції України. Центр порівнял. права; За наук. ред. С.Шевчука – К. : Логос, 2001.
- 10.Помаза-Пономаренко А. Л. Reformation of the state administration of higher education: Ukrainian and European experience / А. Л. Помаза-Пономаренко // Вісник Національного університету цивільного захисту України (Серія: Державне управління), 2016. – № 1 (4). – С. 184–189.
- 11.Посельський В. Європейський Союз: інституційні основи європейської інтеграції. – К. : Смолоскип, 2002.
- 12.Посельський В. Європейський Союз: інституційні основи європейської інтеграції. – К. : Смолоскип, 2002.
- 13.Про державні програми з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України на 2004-2007 роки. Указ Президента України від 13 грудня 2003 року № 1433/2003.
- 14.Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу. Указ Президента України від 11 червня 1998 року № 615/98.
- 15.Проблеми імплементації Угоди про партнерство і співробітництво між Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами та Україною // Парламент, 2004. – №5. – С. 2-31.
- 16.Світова та європейська інтеграція: організаційні засади. Навч. посібник / За редакцією проф. Я.Й. Малика, доктора екон. наук, проф. М.З. Мальського. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка. – 2000 рік.
- 17.Словник-довідник Європейського Союзу. Ред. Ю.Марченко. – К. : К.І.С. 2001.
- 18.Словник-довідник Європейського Союзу. Ред. Ю.Марченко. – К. : К.І.С. 2001.
- 19.Сорон Ж.-Л. Курс з європейських інституцій: європейська головоломка. – К. : ІВМ. – 2001.
- 20.Тоді Ф. Нарис історії Європейського Союзу. – К. : К.І.С. – 2002.

Розробник:
доцент кафедри публічного
адміністрування у сфері цивільного
захисту, к.е.н., доцент

Юрій Батир